

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

ОРДИНСЬКА ІЛОНА ЯКІВНА

УДК:(811.161.2:81)'373.21(477.43)

МІКРОТОПОНІМІЯ ПІВНІЧНОЇ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Спеціальність 10.02.01 – українська мова

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі української філології гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету.

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор
ТОРЧИНСЬКИЙ Михайло Миколайович
Хмельницький національний університет,
завідувач кафедри української філології

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
КОЛЕСНИК Наталія Степанівна
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
завідувач кафедри історії та
культури української мови

кандидат філологічних наук
МИХАЛЬЧУК Оксана Іванівна
Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні
НАН України, в. о. завідувача відділу мов
України

Захист відбудеться **«07» липня 2020 року** о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 11.051.14 у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса за адресою: 21001, м. Вінниця, вул. Академіка Янгеля, 4, ауд. 238.

Із дисертацією можна ознайомитися в Науковій бібліотеці Донецького національного університету імені Василя Стуса за адресою: 21021, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Автореферат розісланий **«05» червня 2020 р.**

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. О. Залужна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Серед ономастичних студій найбільш продуктивними в Україні є антропонімічні, поетонімічні та топонімічні дослідження, у яких науковці аналізують відповідно власні особові назви, пропріативи, що побутують у художньому мовленні, та власні географічні найменування, у структурі яких звертають увагу на характеристику гідронімів, ойконімів та мікротопонімів. Як зауважував Ю. О. Карпенко, належність до мікротопонімів визначає не розмір, а характер відповідних географічних об'єктів, тобто це будь-які земельні ділянки, починаючи від урочищ, лісів, полів і закінчуючи кварталами, вулицями й частинами сіл, проте й до сьогодні тривають дискусії щодо статусу мікротопоніма та впливу низки позамовних чинників на виникнення такої власної назви.

Мікротопоніми, або власні назви дрібних географічних об'єктів, описані в дисертаційних роботах В. Ф. Баньої (басейн річки Уж), Н. І. Бицко (Тернопільщина), Л. П. Білінської (Покуття), О. Б. Василик (Уманщина), Н. В. Вебер (Івано-Франківщина), О. Б. Галай (Закарпаття), О. В. Заінчовської (південно-східне Поділля), Н. І. Лісняк (Західне Поділля), О. Б. Лужецької (Південно-Західне Опілля), Р. О. Ляшенка (м. Кропивницький), О. І. Михальчук (Підгір'я), О. С. Мосур (Самбірщина), Н. М. Павликівської (Поділля), В. Є. Полякова (Сімферополь), Т. І. Поляруш (Лівобережжя України), О. І. Проць (північ Львівської області), Н. В. Сокіл (Сколівщина), А. А. Титаренко (Кривий Ріг), І. Г. Чеховського (Чернівецька область), Н. Р. Яницької (центральні та східні райони Львівщини).

Поряд із дисертаціями, знаходимо низку інших публікацій, присвячених особливостям функціонування окремих груп мікротопонімів певного регіону, району, міста або села: «Вулиці міста Хмельницького» С. М. Єсюніна, «Мікротопоніми Чернігово-Сіверщини» С. О. Павленка, «Походження назв територіальних мікрооб'єктів Рівненщини» Я. О. Пури, «Мікротопонімія Чернігівсько-Сумського Полісся» і «Народна географічна термінологія Чернігівсько-Сумського Полісся Є. О. Черепанової» та ін.

Заслуговують на увагу словники мікротопонімів за редакцією Г. Л. Аркушина, О. Л. Бабічевої, Т. О. Гаврилової та З. М. Денисенко, О. К. Данилюк, О. П. Карпенко, В. С. Прокопчука та І. О. Старенького.

Мікротопонімія окремих регіонів Хмельницької області також ставала об'єктом зацікавлень науковців та краєзнавців, зокрема К. С. Баценко, Д. Г. Бучка, Н. Я. Грипас, С. М. Єсюніна, М. І. Коваль, А. О. Коханської, І. Я. Ординської, Н. М. Торчинської, М. М. Торчинського, Я. В. Янчишиної, однак Північна Хмельниччина в цьому плані не характеризувалася.

Отже, як свідчить бібліографічний огляд, існує нагальна потреба в дослідженні та комплексному аналізі власних назв дрібних географічних об'єктів Північної Хмельниччини. Вагомість регіонального дослідження мікротопонімікону зумовлена також необхідністю фіксації пропріативів, чимало з яких втрачається протягом нетривалого часу їхнього існування, оскільки такі онімні одиниці переважно не реєструються в писемних джерелах. Водночас аналіз семантики твірних основ, способів деривації та мотивації мікротопонімів дозволяє з'ясувати особливості номінації географічних об'єктів, зробити відповідні теоретичні висновки й узагальнення й уточнити закономірності творення та функціонування як цього сектора онімного простору, так і власних назв загалом, що загалом і визначає **актуальність теми** дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в межах наукової теми кафедри української філології Хмельницького національного університету «Проблеми філології: історія і сучасність». Тему дисертації затверджено вченою радою Хмельницького національного університету (протокол № 5 від 28.10.2016 р.).

Мета дослідження – комплексна характеристика мікротопонімів, зафіксованих у північних районах Хмельницької області, зокрема з'ясування структурних, семантичних, словотвірних і мотиваційних ознак цих власних назв.

Реалізація вказаної мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) конкретизувати сутність об'єкта дослідження, описати історію його вивчення;
- 2) зібрати й систематизувати мікротопонімний матеріал;
- 3) визначити структурні та дериваційні особливості власних назв дрібних географічних об'єктів;
- 4) з'ясувати семантику твірних основ та мотиваційні відношення, які виникають між онімом і денотатом у момент назвотворення;
- 5) проаналізувати екстралінгвальні фактори, що впливають на формування мікротопонімікону Північної Хмельниччини;
- 6) сформулювати висновки щодо основних і диференційних атрибутів мікротопонімів як на рівні досліджуваного регіону, так і стосовно інших територій України;
- 7) укласти перелік власних назв дрібних географічних об'єктів за денотатно-номінативним і територіальним критеріями.

Об'єкт дослідження – мікротопоніми північних районів Хмельницької області (за сучасним адміністративно-територіальним устроєм – це Ізяславський, Полонський, Славутський і Шепетівський райони). Із метою

цілісної характеристики до аналізу було залучено всі географічні найменування, зокрема назви сіл, хуторів, висілків тощо.

Предмет роботи – структурно-семантичні і семантико-мотиваційні особливості найменувань дрібних географічних об'єктів досліджуваного регіону.

Джерельною базою дослідження є матеріал, зібраний шляхом експедицій та анкетування респондентів із допомогою програм-питальників, а також опрацювання низки історичних документів, словників, карт, наукових і довідкових видань та численних Інтернет-сайтів (усього описано 7 115 мікротопонімів, більшість із яких – це сучасні номінації, проте ми фіксуємо й діяхронні варіанти (з кінця XVIII до кінця XX ст.), що пізніше часто функціонують як назви інших денотатів.

Відповідно до мети і низки поставлених завдань, у процесі дослідження використано такі **методи і прийоми**, як *польові дослідження* (анкетування, інтерв'ювання та спостереження), *описовий* (для інвентаризації, класифікації та інтерпретації мікротопонімів), *структурний* (для опису структурно-словотвірної організації найменувань), *порівняльно-історичний* (для з'ясування особливостей номінацій різних типів денотатів) і *кількісних підрахунків* (для встановлення продуктивності окремих типів номінацій).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше у сферу наукового вивчення введено мікротопонімію Північної Хмельниччини, аналіз якої допоможе уточнити загальні закономірності творення і функціонування власних назв дрібних географічних об'єктів і як окремого регіону, і як складника цілісної топонімної системи України.

Наукову новизну одержаних результатів узагальнюють **положення, що виносяться на захист**.

1. Мікротопоніми – особлива група власних географічних назв, яку виокремлюють на основі не типу іменованих об'єктів, а їхнього розміру, що є досить суб'єктивним явищем, проте уже давно узвичаєним в ономастиці.

2. Структурною специфікою найменувань дрібних географічних об'єктів є продуктивність складених конструкцій, зокрема прийменниково-іменникових словосполук.

3. Словотвірний спектр мікротопонімних номінацій відносно широкий і представлений власне семантизацією, плюралізацією, стягненням і синтаксичним шляхом як підвидами лексико-семантичної деривації та афіксацією, конверсією, складанням як різновидами морфологічного словотворення.

4. В основі багатьох мікротопонімів – насамперед географічні терміни, зокрема ті, що вказують на характер іменованих денотатів, найменування споруд і флоролексеми, а також антропоніми й ойконіми. Зважаючи на сферу вживання таких мовних одиниць (просторічне мовлення), ми зафіксували

чимало пропріативів із діалектизмами та суржиковими конструкціями в їхньому складі.

5. Основні типи мотиваційних відношень – локативні, сутнісні, квалітативні і посесивні або комбіновані, складниками яких є перераховані вище компоненти.

Теоретичне значення дослідження визначається розробкою уточнених теоретико-методологічних засад мікротопоніміки, зокрема можливістю поглибити розуміння мікротопоніма як специфічного різновиду власних назв, з'ясувати місце таких пропріальних одиниць в онімному просторі, доповнити загальні закономірності, які стосуються творення і функціонування власних назв дрібних географічних об'єктів. Вагомим, на нашу думку, є підхід до аналізу онімних одиниць: на відміну від усіх попередніх досліджень у галузі мікротопонімії, ми окремо схарактеризували усі підвиди назв мікрооб'єктів.

Практичне значення роботи полягає в можливості використовувати отримані результати при проведенні досліджень у сфері ономастики, діалектології, лексикології, дериватології, історії української мови; при укладанні всеукраїнських і регіональних топонімічних словників; у процесі викладання гуманітарних дисциплін у закладах вищої та загальної середньої освіти; у навчально-виховній роботі передусім краєзнавчого спрямування.

Особистий внесок здобувача. Теоретичні положення і практичні результати дисертації отримано самостійно. Усі опубліковані праці написано одноосібно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи апробовано на 17 наукових і науково-практичних конференціях і семінарах, зокрема на восьми міжнародних, таких як Міжнародна наукова конференція «Динамічні процеси в лексиці та граматиці слов'янських мов» (Умань, 2017, 2018, 2019 рр.), Міжнародна науково-практична конференція «Інтернаціоналізація освіти як виклик для вищих навчальних закладів: українська та польська перспективи» (Краків (Польща), 2018 р.), III Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми філології та журналістики» (Ужгород, 2018 р.), Міжнародна наукова конференція «Східнослов'янські мови і літератури в європейському контексті – VI» (Могилів (Білорусь), 2019 р.), XII Міжнародна наукова конференція «Прогрес науки в європейських країнах: нові концепції та сучасні рішення» (Штутгарт (Німеччина), 2020 р.), V Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритетні напрями розвитку науки» (Львів, 2020 р.); шести всеукраїнських, таких як II і III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи» (Полтава, 2016, 2017 р.), VII Всеукраїнська науково-практична

конференція «Слов'янська філологія: історія, сьогодення, перспективи» (Умань, 2016 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Подільська регіональна лексикологія: стан та перспективи» (Вінниця, 2018 р.), Всеукраїнська студентська науково-практична інтернет-конференція «Сучасні тенденції та перспективи мовно-літературної освіти в Україні» (Глухів, 2019 р.), Всеукраїнський науково-практичний семінар «Проблеми слов'янської філології» (Умань, 2019 р.); трьох міжрегіональних, таких як Міжрегіональний науково-практичний семінар «Теоретичні та прикладні проблеми сучасної філології» (Умань, 2017, 2018, 2019 рр.), а також на засіданнях кафедри української філології та секції української філології звітних науково-технічних конференцій викладачів і аспірантів Хмельницького національного університету (2018 – 2020 рр.).

Публікації. Основні положення дисертації викладено в 9 наукових працях, три з яких опубліковано у фахових виданнях України, 2 – у закордонних виданнях, 4 – в інших вітчизняних наукових студіях.

Структура дисертації. Дослідження складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і використаних джерел (356 позицій) і п'яти додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи – 279 сторінок, основного тексту – 210 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** визначено актуальність теми дисертаційної роботи, мету і завдання, об'єкт і предмет, методи, наукову новизну, теоретичне і практичне значення й інші атрибути, що стосуються наукового апарату дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні засади вивчення мікротопонімів**» уточнено сутність мікротопоніма як онімної одиниці, визначено диференційні ознаки мікротопонімів, досліджено структуру мікротопонімії, описано історію вивчення власних назв дрібних географічних об'єктів та вплив екстралінгвальних факторів на формування мікротопонімікону.

Усі власні назви ономасти кваліфікують як онімний простір, дефініції якого практично однотипні в різних мовах протягом досить тривалого часу.

Термін «мікротопонім», незважаючи на його відсутність у систематизації онімів за характером іменованих денотатів, дослідники власних географічних назв активно використовують для позначення дрібних географічних об'єктів, хоча критерії їх розрізнення досить суб'єктивні.

Як мікротопонім можна кваліфікувати власну назву невеликого географічного об'єкта водного / підводного, просторового, рельєфного або підземного характеру, а також денотата, пов'язаного з місцем поселення людей.

Складниками мікротопонімії Північної Хмельниччини є:

мікрогідроніми – номінації невеликих річок, потоків, каналів, озер, водосховищ, боліт, меліоративних систем, водоспадів, а також струмків, ставків, криниць, джерел, фонтанів;

мікроойконіми – власні назви артілей, висілків, колоній, корчем, посілків, призвагоспів, присілків, радгоспів, ферм, фільварків, хуторів тощо. Також аналізуються найменування міст, селищ та сіл Ізяславського, Полонського, Славутського і Шепетівського районів;

мікроороніми – номінації балок, гір, горбів, гребель, долин, загат, крутосхилів, курганів, підвищень, скель, урвищ, ярів і подібних об'єктів рельєфу;

мікрохороніми – власні назви алей, волостей, вулиць, гаїв, городів, доріг, кладовищ, кордонів, кутків, лісів, лісосмуг, лугів, меж, мікрорайонів, мостів, об'єднаних територіальних громад, парків, переїздів, площ, полів, полян, посадок, провулків, районів, садів, сільських рад, сінокосів, скверів, спусків, стежок, урочищ, шляхів.

Сучасні мікротопонімічні студії переважно виконані на матеріалі, зібраному в Західній Україні (В. Ф. Баньої, Н. І. Бицко, Л. П. Білінська, Н. В. Вебер, О. Б. Галай, Х. І. Зикань, Н. Й. Кидибиц, Л. Б. Костик, Н. І. Лісняк, О. Б. Лужецька, О. І. Михальчук, О. С. Мосур, О. І. Проць, Н. В. Сокіл, І. Г. Чеховський, Н. Р. Яніцька), рідше – у її центрі (О. Б. Василик, О. В. Заїнчовська, Ю. В. Кравченко, Р. О. Ляшенко, Н. М. Павликівська, А. А. Титаренко), при цьому слід зазначити, що комплексний аналіз власних назв дрібних географічних об'єктів Північної Хмельниччини відсутній.

У другому розділі «**Структурно-дериваційні і семантико-мотиваційні особливості власних назв поселень та їхніх частин**» схарактеризовано структурні, дериваційні, семантичні та мотиваційні особливості найменувань поселень і їхніх частин.

У Північній Хмельниччині зафіксовано 1 258 найменувань населених пунктів (17,68 % від загальної кількості аналізованих номінацій: *Блидні, Мальованка*) та 3 006 назв їхніх частин (42,25 %: *Вокзальна, Новоселицька*), причому саме назви вулиць, площ і провулків є кількісно найбільшою групою найменувань географічних об'єктів цього регіону. Коефіцієнт динаміки таких найменувань становить 1,284, і найвищий він серед власних назв міст, селищ і сіл (2,003), а найнижчий – із-поміж номінацій кутків і мікрорайонів (1,0176).

Характерною структурною особливістю власних назв поселень та їхніх частин є домінування простих форм (3 410: *Двірець, Марківці*) над складеними (662: *Бражинецький Цвіт, Дубовий Гай*) і особливо складними (192: *Баранне-Улашанівка, Дідогора*). Це результат стягнення складених пропріативів, із яких у процесі мовленнєвої еволюції зникли географічні терміни. Іменникові

структури (2 214: *Довжок, Комини*) більш продуктивні серед усіх ойконімів і ойкохоронімів, і це форми називного відмінка однини (1 044: *Городнявка, Хоровець*) і множини (264: *Кіпчинці, Роговичі*) та родового відмінка однини (887: *Грушевського, Шевченка*) і множини (19: *Бринських, Ланових*); останні два різновиди простежуємо насамперед із-поміж агоронімів і годонімів. Прикметникові (разом із дієприкметниковими) пропріальні одиниці (1 195: *Ганнусине, Поліське*) найбільш часто побутують теж серед найменувань вулиць, площ і провулків. Словосполучення (624: *Деражня під Славутою, Мала Новоселиця*) домінують із-поміж складених конструкцій, причому основними є моделі «іменник + іменник» (317: *Мокрець Матієвських, Слобода Припутенка*) та «прикметник + іменник» (240: *Велика Березна, Гірка Полонська*); словосполук (38: *В очереті, Коло Броньки*). Композити (142: *Конопот, Любомирка*) більш продуктивні, ніж юкстапозити (37: *Березна-Татарська, Майдан-Городнявка*), а також аббревіатури (11: *Сільгосптехніка, Комінтерну*) і зрощення (2: *Скочдополі, Тойкут*), які реєструємо тільки як складники ойкохоронімів.

Продуктивність лексико-семантичних (2 292: *Білички, Скнит*) і морфологічних (1 968: *Мирне, Калюжинці*) дериватів, як бачимо, теж не має кардинальних відмінностей, які, проте, простежуємо серед різновидів цих способів. Зокрема, стягнення (1 242: *Володимира Івасюка, Сквороди*) і конверсія (1 095: *Затишна, Шкільна*) характерні для агоронімів і годонімів, суфіксація (613: *Антонівка, Хуторок*) – для власне ойконімів, семантизація (443: *Гута, Корчик*) і синтаксичний підвид (356: *Малі Щурівці, Новий Кривин*) – для мікроойконімів, а плюралізація (251: *Новаки, Пашуки*) – для кварталонімів. Конкретизувавши деякі моделі, зазначимо, що онімізація (348: *Майдан, Степ*) майже учетверо переважає трансонімізацію (95: *Котелянка, Цмівка*); конфіксацію (74: *Закружці, Припутня*) і префіксацію (58: *Забрид, Прислuch*) виокремлюємо із-поміж насамперед ойкохоронімів; серед субстантивованих конструкцій переважають ад'єктоніми (122: *Берездівське, Киликийське*) і посесиви на **-ів** (87: *Жуків, Романів*), **-ин** (47: *Кривин, Манятин*); найбільш часто фіксуємо суфікси **-івк-а** (196: *Варварівка, Григорівка*), **-щин-а** (60: *Зубівщина, Татарщина*) і **-к-** (53: *Видранка, Кам'янка*).

Аналіз семантики твірних основ пропріальних одиниць засвідчив перевагу відонімних похідних (2 146: *Вовківчики, Михайлівка*) над відапелятивними (1 874: *Городище, Радгоспне*) та відапелятивно-відонімними (235: *Велике Більчино, Мала Гнійниця*). Перший тип – це насамперед відантропонімні деривати (1 769: *Коськів, Фадіївка*), частіше мотивовані прізвищами (1 026: *Бейзими, Клембівка*), прізвиськими і прізвищевими назвами (574: *Крачанівка, Правутин*) та іменами (110: *Гриців, Лавринівці*), і відтопонімні

(285: *Вовківчик, Тернавка*), зокрема відойконімні (195: *Більчани, Припутенка*); обидві групи домінують серед агоронімів і годонімів. Відапелятивні номінації, які більш характерні для ойкохоронімів, представлені насамперед похідними від іменників (1 040: *Поляни, Соснівка*), таких як географічні терміни (654: *Дібрівка, Залісся*), назви споруд (143: *Гутиська, Двірець*), флоролексеми (106: *Березна, Липівці*) тощо, та прикметників (504: *Лісне, Мокрець*).

У простих найменуваннях основними є такі мотиваційні відношення, як меморіальні (1001: *Гагаріна, І. Франка*), характерні для агоронімів і годонімів, квалітативні (982: *Вербова, Широка*), локативні (515: *Горинська, Замлиння*), асоціативні (307: *Артилеристів, Деркачівка*), сутнісні (216: *Місто, Умивальня*) і апотропейні (104: *Незалежності, Свободи*), що переважають серед ойкохоронімів, та посесивні (450: *Війтівці, Микулин*), притаманні ойконімам. Серед 381 прикладів комбінованої мотивації як більш поширені ми визначили квалітативно-сутнісні (134: *Воєнний городок, Хутір Молодіжний*) і локативно-квалітативні (68: *Друга Привокзальна, Старонетішинська*).

У третьому розділі «**Характеристика мікрогідронімів, мікрохоронімів та мікрооронімів Північної Хмельниччини**» проаналізовано особливості найменувань водних, лісових, територіальних і рельєфних об'єктів.

Зважаючи на природні умови регіону, вважаємо закономірною досить велику кількість мікрогідронімів (798; 11,22 %: *Болотянка, Кар'єри*), зокрема 157 назв річок і струмків (*Безіменка, Дідова*), 272 номінацій озер і ставків (*Бейжове озеро, Колосівський став*), 96 найменувань боліт (*Печінкове болото, Півньове багно*), 169 назв джерел (*Вовчі джерела, Затишне*), 92 номінації криниць (*Біля Альоші, Настіна криниця*) і 12 найменувань інших гідрооб'єктів (*Водопад, Завитні*). Коефіцієнт динаміки власних назв дрібних водних об'єктів невисокий – 1,0962, оскільки більшість таких найменувань не є давніми (за винятком назв річок і струмків, трансформаційний показник яких становить 1,3534).

Мікрогідроніми Північної Хмельниччини – це переважно прості конструкції (479: *Третій, Устя*) субстантивного (295: *Видава, Ревуха*) й ад'єктивного (179: *Дружня, Лисича*) типу; перші більш поширені серед потамонімів, а другі – із-поміж путеонімів. Як і серед назв поселень та їхніх частин, часто фіксуємо словосполучення (37: *Біля млина, На каналах*) і словосполучення (268: *Панський ставок, Попове озеро*), де домінує модель «прикметник + іменник» (254: *Глибока Долина, Луб'яний Міст*), особливо активна із-поміж лімнонімів і піскінонімів.

Найменування невеликих водних об'єктів регіону частіше утворюються за допомогою лексико-семантичного способу (486: *Сасанівка, Хотень*), зокрема синтаксичного різновиду (301: *Кам'яний Брід, Коханівський став*), особливо

продуктивного серед назв озер і ставків, та власне семантизації (145: *Гуска, Жолоб*), поширеної серед лімнонімів, піскінонімів і потамонімів. Морфологічні деривати, яких у півтора рази менше (300: *Глинничка, Поганка*), – це насамперед конверсовані (177: *Горіла, Чорна*) і суфіксальні (109: *Конопляник, Кругляк*) структури. У складі перших, особливо з-поміж назв криниць, переважають субстантивовані присвійні прикметники на **-ів** (78: *Попів, Пилипова*), **-ин** (12: *Павлючин, Чоломин*), а других, зокрема потамонімів, – похідні із суфіксами **-к-** (31: *Безіменка, Змійка*), **-івк-а** (19: *Богданівка, Таснівка*) і **-ок** (10: *Брідок, Глибочок*).

Твірними основами мікрогідронімів є апелјативи (457), зокрема географічні терміни (139: *Багно, Став*), прикметники (76: *Новий, Сільський*) і модель «прикметник + іменник» (118: *Гнилий Ріг, Мала Кривуша*), більш поширені серед номінацій озер і ставків. Віонімні деривати (169) презентують насамперед відантропонімні (117: *Данилівка, Данькова*), продуктивні із-поміж фонтікулонімів, та відтопонімні (47: *Мухавка, Хоморець*), більш поширені серед потамонімів. Відапелјативно-відонімні конструкції (155) – це передусім поєднання географічного терміна з ад'єктонімом (68: *Комарівське озеро, Мирутинський ставок*) й антропонімом (58: *Омелянишина копанка, Салдакова рудка*).

У складі мікрогідронімів домінують найменування з простими мотиваційними відношеннями (522: *Болото, Широкий*), зокрема квалітативними (191: *Добре, Синява*), посесивними (119: *Данькова, Махнова*), локативними (88: *Біля Бочки, За селом*) і сутнісними (88: *Водосховище, Озеро*). Комбінована мотивація (255: *Спалене болото, Зюпова ковбаня*) представлена насамперед квалітативно-сутнісними (90: *Велике джерело, Гаряча криниця*), локативно-сутнісними (84: *Джерело в сосонках, Лабунське озеро*) і посесивно-сутнісними (71: *Дякова криниця, Милітонів ставок*) номінаціями.

Серед 451 сильвоніма (6,34 %: *Березина, Каліновщина*) розмежовуємо 284 власні назви лісів (*Безуми, Улашанівський ліс*) і 167 найменувань парків, садів і розсадників (*Ганнопільський парк, Шкільний садок*). Коефіцієнт динаміки становить 1,0562.

Переважають прості структури (278: *Заїка, Посадка*) з іменниковим (174: *Грива, Сенігівщина*) і прикметниковим (104: *Баранячий, Пильковецький*) типами відмінювання; менш поширені складені номінації (166: *Рачків кут, Третій ліс*) у вигляді моделі «прикметник + іменник» (157: *Плужнянська дача, Чижовецький ліс*).

Основний спосіб творення – лексико-семантичний (263: *Вороновичі, Красний бір*), зокрема синтаксичний (166: *Великобerezнівський ліс, Завадська гора*), власне семантизація (57: *Гай, Долина*) і плюралізація (37: *Пеньки, Соболі*); менш поширений – морфологічний (186: *Стаховщина, Тонкове*),

зокрема конверсія (106: *Монастирський, Старий*) і суфіксація (76: *Джиготина, Залєвщина*), представлена насамперед утвореннями із суфіксами **-щин-а** (22: *Горловищина, Хоровещина*) та **-ин-а** (19: *Грабина, Соснина*).

Значна частина сільвонімів походить від апелятивів (248: *Пеньки, Ягідники*), зокрема від іменників (125: *Верховина, Дубина*), географічних термінів (62: *Горби, Лука*), флоро- (42: *Дуби, Соснини*) і зоолексем (5: *Медведівщина, Соколище*), прикметників (55: *Довгий, Очисні*) та їхніх поєднань (56: *Великий ліс, Лісополоса березова*). Більшість відонімних дериватів (96: *Ковтун, Тутківщина*) – це похідні від ойконімів (26: *Звіринець, Мальованищина*) і прізвищ (24: *Вороновичі, Гончаруки*), а відапелятивно-відонімних (102: *Брикульський ліс, Касірова вільшина*) – моделі «ад'ектонім + географічний термін» (62: *Голицька березина, Лютарська дача*) та «антропонім + географічний термін» (28: *Ліс Касяна, Парк Сангушка*).

Основні мотиваційні відношення сільвонімів – квалітативні (128: *Новий, Ягідна*), локативно-сутнісні (64: *Ганнопільський парк, Пузирський ліс*), квалітативно-сутнісні (55: *Круглий лісок, Старий сад*), посесивні (48: *Адамців, Голишево*) і сутнісні (43: *Гай, Діброва*).

Чисельність інших мікрохоронімів становить 1 183 (16,63 % від кількості усіх мікротопонімів Північної Хмельниччини (*Біля автобусної, Прилуки*), і це 135 адміністратонімів (*Новосільська волость, Поліська сільська рада*), 134 дромоніми (*Судилківський тракт, Щуровецька дорога*), 455 трактонімів (*Дякова Клунька, Яресиве*), 459 агроонімів (*Гершкове, Сахалін*). Коефіцієнт динаміки мікротопонімів – 1,0814.

Кількість простих (600: *Діброва, Паничуків*) і складених (530: *Кунівська дача, Червоний стовпчик*) конструкцій, як бачимо, майже збігається, і серед перших переважають власні назви полів і урочищ, а других – найменування адміністративно-територіальних одиниць і шляхів сполучення. Відносно багато і складних номінацій (53: *Верхуліс, Сіножаття*).

Лексико-семантичні деривати (845: *Вороновичі, Ягідник*), зокрема синтаксичні побудови (531: *Другі сосни, Старе Замчисько*), такі як прикметниково-іменникові словосполучення (231: *Бочківський курінь, Микитова Береза*), яких найбільше трапляється насамперед із-поміж адміністратонімів, та словосполуки (171: *Біля Макара, За Ємиками*), поширені серед агроонімів і віонімів, більш ніж удвічі переважають морфологічні утворення (332: *Козилково, Липник*), що представляють передусім назви, утворені за допомогою суфіксів **-щин-а** (47: *Зелінищина, Маєвщина*), **-ок** (18: *Гайок, Сплавок*), **-ин-а** (17: *Вільшина, Дроздовина*) тощо.

Усі три групи мікрохоронімів, виокремлені за семантикою твірної основи, достатньо продуктивні: відапелятивні (589: *Клиновець, Шия*), серед яких

найбільше похідних від географічних термінів (209: *Береги, Кручі*) і назв споруд (81: *Вітраки, Лазарет*), відапелятивно-відонімні (360; 30,43 %: *Йосипівський ґрунт, Кучманівський клин*), зокрема моделі «ад'єктонім + прикметник + географічний термін» (97: *Лютарська сільська рада, Шепетівська міська рада*) та «прийменник + топонім» (90: *В Копанях, Під Березиною*), і відонімні (225: *Купинщина, Понора*), зокрема відантропонімні (152: *Третьяки, Шпаруки*).

Серед 419 мікрооронімів (5,89 % від загальної кількості власних назв: *Каленичка, Сучкова долина*) переважають прості (250: *Безодня, Селисько*) і складені (163: *Аріанське кладовище, Бойків горбок*) номінації, утворені синтаксичним (163: *Білий кар'єр, Вовча долина*) і суфіксальним (53: *Гірка, Шестерівка*) способами та шляхом власне семантизації (101: *Гребля, Яр*) і плуралізації (81: *Комини, Скарби*) переважно від географічних термінів (182: *Безодня, Лужок*), які також комбінуються з іншими апелятивами та онімами. Частіше простежуємо сутнісні (168: *Кар'єр, Могильник*), посесивно-сутнісні (88: *Арсеньова гора, Войтенкова рудочка*), квалітативно-сутнісні (65: *Велика могила, Висока гора*) і квалітативні (46: *Глибока, Глиниськи*) мотиваційні відношення.

ВИСНОВКИ

1. Мікротопонім – це власна назва невеликого географічного об'єкта водного, просторового чи рельєфного характеру, а також денотата, пов'язаного з місцем поселення людей. Відповідно, складниками мікротопонімікону є мікрогідроніми, мікрохороніми, мікроороніми та мікроойконіми.

У процесі дослідження схарактеризовано 7 115 мікротопонімів: 5 983 основні форми і 1 132 варіантні. Коефіцієнт динаміки мікротопонімії Північної Хмельниччини – 1,1892, тобто майже кожен п'ятий денотат має два найменування.

2. Основний структурний різновид мікротопонімів – прості конструкції (5 017), якими є іменники (3 408) у таких граматичних формах: називному відмінку однини (1 947), коли вказується на іменування одиничного об'єкта; називному відмінку множини (544), якщо номінується сукупність однотипних денотатів; родовому відмінку однини (896) та множини (21), якщо найменування є стягненою конструкцією, утвореною шляхом відкидання номінативного елемента. Рідше трапляються субстантивовані прикметники (1 596), дієприкметники (7) і числівники (6).

Складені номінації теж достатньо поширені (1 826), причому основною є модель словосполучення (1 575), традиційна загалом для українського топонімікону. Натомість назви-словосполуки, які в багатьох регіонах України належать до продуктивних, у Північній Хмельниччині представлені менш

активно (251), що пов'язано зі значною перевагою квалітативних номінацій над локативними, у складі яких якраз і часто фіксуємо препозитиви.

Складні форми (272) часто визначаємо лише формально, оскільки багато з них таку структуру мали ще до набуття лексемами статусу мікротопоніма, у який твірне слово було трансформоване шляхом власне семантизації. Такими є насамперед композити (192), рідше – юкстапозити (61), епізодично – абрєвіатури (16) і зрощення (3).

3. Будова аналізованих пропріальних одиниць тісно пов'язана зі способом їх творення. Установлено, що лексико-семантична деривація (4 231) домінує над морфологічною (2 857); спосіб творення 27 мікротопонімів невідомий.

Перший тип представляють синтаксичні деривати (1 517), яким кількісно небагато поступаються пропріативи, утворені шляхом стягнення (1 261) і власне семантизації (927), де онімізація (758) значно переважає трансонімізацію (169). Також ми зареєстрували 526 плюральних форм.

Морфологічні утворення ідентифікуємо передусім як найменування, що виникли шляхом конверсії (1 507) та суфіксації (1 028). Більш продуктивними є суфікси **-івк-а** (231), **-щин-а** (137), **-к-** (104), **-ин-** (69), **-ськ-** (58), **-ок** (47), **-иськ-о** (45), **-о** (41), **-инц-і** (36), **-ик** (32), **-івц-і** (28), **-ищ-е** (27), **-ець** (26), значну частину яких можна вважати специфічними мікротопонімними.

Менш поширені осново- (89) та словоскладання (60), конфіксація (78) і префіксація (67); два останні різновиди є результатом подальшої трансформації прийменниково-іменникових структур.

Епізодично фіксуємо власні назви, утворені шляхом усічення (17) і зрощення (3) та флективним способом (8). Спосіб творення 27 мікротопонімів невідомий

4. Домінування трансонімізації спричинило перевагу мотивування мікротопонімів Північної Хмельниччини, похідних від географічних термінів (1 248), іноді діалектного або суржикового походження, основними з яких, залежно від типу іменованого об'єкта, є: у складі простих і складених піскінонімів – ГТ **став** (63) і **ставок** (66); дримонімів – **ліс**, **лісок**, **лісочок** (80), адміністратонімів – **рада** (97), оронімів – **долина** (64), **курган**, **курганиська** (65).

Переважно як засоби орієнтації або як вказівку на тип денотата фіксуємо назви споруд (378); традиційними для мікротопонімів є відфлоролексемні (240) та відзоолексемні (32) утворення; продуктивні й інші відіменникові найменування (232), яких загалом нараховуємо 2 130, з яких 117 – модель «прийменник + іменник».

Ад'єктивні форми мікротопонімів – це похідні від прикметників (679), дієслів (48), дієприкметників (7) і числівників (7).

Значна частина відапелятивних конструкцій, яких загалом зареєстровано 3 477, – це модель «прикметник + іменник» (472). Епізодично трапляються моделі «іменник + числівник» (63), «іменник + іменник» (32), «дієприкметник + іменник» (7), «прикметник + прикметник» (6), «іменник + дієслово» (5), «займенник + іменник» (2), «числівник + числівник» (2), «числівник + прикметник» (2), а також багатокomпонентні структури (15).

Відонімні власні назви дрібних географічних об'єктів досліджуваного регіону (2 659) представлені насамперед відантропонімними похідними (2 108), що підтверджує антропоцентричний характер мікротопонімікону. Незважаючи на певні труднощі в розмежуванні елементів антропонімії, відзначимо перевагу відпрізвищних (966), відпрізвиськових (709), відіменних (166) номінацій; менше засвідчено відпсевдонімних (49) і відандронімних назв (26). Серед агоронімів і годонімів досить продуктивні конструкції «прізвище та ім'я» у повній або ініціальній формі (192).

Мікротопоніми також мотивуються іншими власними географічними назвами (441), зокрема номінаціями водних об'єктів (62), поселень (356), територій (17), гір (6). Малопродуктивні відетнонімні (30), відідеонімні (49), відергонімні (8), відпрагматонімні (8) і відтеонімні (2) найменування дрібних географічних об'єктів краю, а також комбіновані відонімні номінації (13). Невідома семантика твірних основ 44 пропріативів.

Відапелятивно-відонімні номінації (935) – це насамперед комбінування географічних термінів та назв споруд із відантропонімними (288) і відтопонімними (264) похідними. Відзначимо також поєднання прийменників із пропріальними одиницями (134), різних форм онімів і апелятивів – як дво- (143), так і багатокomпонентних (105).

5. Мотиваційна систематизація пропріальних одиниць дозволяє встановити, які підстави для виникнення онімів переважають. Для мікротопонімів провідними є відношення квалітативні (1 578), меморіальні (1 001), локативні (900), посесивні (756), сутнісні (642) та асоціативні (407), коли засвідчено певне ототожнення топоніма з найменуванням першого поселенця (231), роду (160) або професії (16).

Інші різновиди простої мотивації (всього – 5 744) менш поширені, і це ідеологічні (119), апотропейні (104), номінальні (93), патронімічні (68), символічні (47), ситуативні (23) та емоційно-експресивні (6) назви.

Комбінована мотивація (1 312) характерна насамперед для складних і складених мікротопонімів, і це такі мотиваційні відношення, як квалітативно-сутнісні (425), сутнісно-посесивні (281), локативно-сутнісні (264) тощо (225); фіксуємо і багатоелементні мотиваційні композиції (116). Мотивація 59 пропріативів невідома.

6. Таким чином, засвідчено певну архаїчність процесу творення і розвитку системи власних назв дрібних географічних об'єктів, оскільки в історичних документах зафіксовано 15,91 % варіативних форм, чимало з яких є діахронними. Як екстралінгвальні фактори відзначаємо досить високий рівень заліснення та заводнення досліджуваної території, розвинену мережу автомобільних і залізничних шляхів сполучення, детальне структурування населених пунктів як на квартали, так і на вулиці та площі, достатньо рівнинну місцевість, завдяки чому навіть незначні рельєфні зміни часто іменуються, оскільки є важливим засобом орієнтування на місцевості.

На основі цього можемо зробити висновок, що мікротопонімія Північної Хмельниччини, з одного боку, тісно пов'язана з географічною термінологією, яка вживається у прямому значенні, вказуючи на сутність іменованих денотатів або їхні квалітативні чи локативні атрибути; з іншого боку, простежуємо двобічні відношення з різними класами пропріативів із метою встановлення меморіальної, посесивної, локативної, асоціативної, патронімічної та іншої семантики.

Аналіз досліджень, присвячених опису мікротопоніміконів інших регіонів України, дозволив установити найбільшу подібність структурно-дериваційних і семантико-мотиваційних особливостей власних назв дрібних географічних об'єктів з аналогічними атрибутами пропріативів Центральної і Західної України. Регіональних відмінностей значно менше, ніж спільних ознак, що уможливорює констатацію винесених на захист положень як характерних для всієї України.

7. Перспективи вивчення системи мікротопонімів вбачаємо у фіксації таких найменувань у центральній і південній частинах Хмельницької області та детальній характеристиці їхньої структури, словотвору, семантики твірних основ, мотивації та інших особливостей із метою визначення екстра- та інтралінгвального впливів на процес номінації дрібних географічних об'єктів Хмельниччини і Поділля зокрема й України загалом.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Ординська І. Я. Історія дослідження мікротопонімікону Північної Хмельниччини. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2018. Вип. 14. С. 142–151.

2. Ординська І. Я. Назви урочищ Північної Хмельниччини як складник мікротопонімії краю. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Мовознавство. Тернопіль, 2018. № 1 (29). С. 46–51.

3. Ординська І. Я. Структурування власних назв дрібних географічних об'єктів (на матеріалі мікротопонімії Північної Хмельниччини). *Вісник*

Маріупольського державного університету. Серія : Філологія. Маріуполь, 2018. Вип. 18. С. 296–303.

Статті в закордонних періодичних виданнях:

4. Ординська І. Я. Агрооніми Північної Хмельниччини: структурно-дериваційні і семантико-мотиваційні особливості. *Восточнославянские языки и литературы в европейском контексте – VI*: збірник наукових статей. Могилев : МГУ імени А. А. Кулешова, 2019. С. 64–69.

5. Ординська І. Я. Власні назви поселень хутірського типу Північної Хмельниччини. *Science progress in European countries: new concepts and modern solutions*: матеріали XII Міжнародної научної конференції. Штутгарт, 2020. С. 145–157.

Статті, що не входять до наукових фахових видань України

6. Ординська І. Я. Власні назви криниць у структурі мікротопонімікону північних районів Хмельниччини. *Priority directions of science development*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Львов, 2020. С. 67–73.

7. Ординська І. Я. Дромоніми Північної Хмельниччини: структура, словотвір, семантика, мотивація. *Поділля. Філологічні студії*: збірник наукових праць. Хмельницький, 2018. Вип. 10. С. 131–136.

8. Ординська І. Я. Мікроойконіми Славутського району Хмельницької області: семантико-мотиваційна характеристика. *Подільська регіональна лексикологія: стан і перспективи*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Вінниця, 26–27 квітня 2018 р.). Вінниця : Планер, 2018. С. 160–165.

9. Ординська І. Я. Структурно-дериваційні особливості мікроойконімів Славутського району Хмельницької області. *Студії з філології та журналістики*. Ужгород : Говерла, 2018. Вип. 5. С. 213–216.

АНОТАЦІЯ

Ординська І. Я. Мікротопонімія Північної Хмельниччини. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова. – Донецький національний університет імені Василя Стуса. – Вінниця, 2020.

Дисертацію присвячено вивченню структурних, словотвірних, лексико-семантичних і мотиваційних особливостей мікротопонімів Північної Хмельниччини. У процесі дослідження схарактеризовано 7 115 номінацій, серед яких – 5 983 основних форм і 1 132 варіантних.

Установлено, що лексико-семантична деривація (4 231) домінує над морфологічною (2 857).

Значна частина відапелятивних конструкцій, яких загалом зареєстровано 3 477, – це похідні від географічних термінів (1 248), назв споруд (378), прикметників (679) і флоролексем (240). Достатньо продуктивна модель «прикметник + іменник» (472). Відонімні власні назви дрібних географічних об'єктів досліджуваного регіону (2 659) представлені насамперед номінаціями, утвореними від антропонімів (2 108) і топонімів (441). Відапелятивно-відонімні структури (935) – це насамперед комбінування географічних термінів та назв споруд з відантропонімними (288) і відтопонімними (264) похідними.

Для мікротопонімів провідними мотиваційними відношеннями є квалітативні (1 578), меморіальні (1 001), локативні (900), посесивні (756), сутнісні (642), асоціативні (407), квалітативно-сутнісні (425), сутнісно-посесивні (281) і локативно-сутнісні (264).

Ключові слова: власна назва невеликого географічного об'єкта, мікрогідронім, мікроойконім, мікрооронім, мікротопонім, мікрохоронім, мотивація, семантика твірної основи, словотвір, структура.

АННОТАЦІЯ

Ордынская И. Я. Микротопонимия Севера Хмельницкой области. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.01 – украинский язык. – Донецкий национальный университет имени Василя Стуса. – Винница, 2020.

Диссертация посвящена изучению структурных, словообразовательных, лексико-семантических и мотивационных особенностей микротопонимов Севера Хмельницкой области. В процессе исследования описано 7 115 микротопонимов, среди которых – 5 983 основных форм и 1 132 вариантных.

Квалифицируем две основные разновидности словообразования – лексико-семантический (4231), который доминирует над морфологическим (2857).

Значительная часть отапелятивных конструкций, которых всего зарегистрировано (3477) – это производные от географических терминов (1248), названий сооружений (378), прилагательных (679) и флоролексем (240). Достаточна производительная модель «прилагательное + существительное» (472). Отонимные имена собственные мелких географических объектов исследуемого региона (2 659) представлены прежде всего номінаціями, образованными от антропонимов (2 108) и топонимов (441). Отапелятивно-отонимные структуры (935) – это прежде всего комбинирование географических терминов и названий сооружений с отантропонимными (288) и оттопонимными (264).

Для микротопонимов ведущими мотивационными отношениями являются качественные (1 578), мемориальные (1 001), локативные (900), посесивные (756), сущностные (642), ассоциативные (407), качественно-сущностные (425), сущностно-посесивные (281) и локативно-сущностные (264).

Ключевые слова: имя собственное небольшого географического объекта, микрогидроним, микроойконим, микроороним, микротопоним, микрохороним, мотивация, семантика образующей основы, словообразование, структура.

SUMMARY

Ordynska I. Ya. Microtoponymy of the Northern Khmelnytskyi Region. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology: Specialty 10.02.01 – Ukrainian Language. – Vasyl' Stus Donetsk National University. – Vinnytsia, 2020.

The thesis is devoted to the structural, word-formative, lexico-semantic and motivational study of microtoponyms peculiarities of the Northern Khmelnytskyi region.

The study identified: 1) 798 proper names of rivers, streams, lakes, ponds, swamps, wells, springs, and other water objects; 2) 1258 names of settlements, farms, etc., as well as inhabited localities, which are the basis for localization of microtoponymy, and most of them, according to their size, can be qualified as denotations of microoikonims; 3) 419 nominations of hills, valleys, ravines and other relief objects; 4) 4 640 proper names of streets and squares, nooks and microdistricts, forests, parks, gardens, and other territorial objects.

Generally, 7,115 microtoponyms are described, most of which are modern nominations, but diachronic variants were also recorded (from the end of eighteenth to the end of twentieth century), which later often function as nominations of other denotations. In total, 5 983 main forms and 1 132 variants were reported among the analyzed proper names. The dynamics of microtoponymy of the Northern Khmelnytskyi region is 1,1892 – almost every fifth denotation has two nominations.

Proper names of small geographical objects are stated in Izyaslavskyi (2 631), Polonskyi (989), Slavutskyi (1 454) and Shepetivskyi (2 041) districts of Khmelnytskyi region.

Two main varieties of word-formation are qualified: lexico-semantic (4 231), which dominates over the morphological one (2 857); the method of creating 27 microtoponyms is unknown.

A large part of from-appellative structures, which are commonly registered (3 477), are derived from geographical terms (1 248), names of erections (378), adjectives (679) and florolexems (240). A model «adjective + noun» is quite productive (472). From-onym proper names of small geographical objects of studied

region (2 659) are represented primarily by nominations formed from anthroponyms (2 108) and toponyms (441). From-appellative onym structures (935) are foremost a combination of geographical terms and names of erections from-anthroponymical (288) and from-toponymical (264). A combination of prepositions with proper units (134) and various forms of onymes and appellatives are also singled out – both two- (143) and multi-component (105).

The leading motivational relationships for microtoponyms are qualitative (1 578), memorial (1 001), locative (900), possessive (756), essential (642), associative (407), qualitative-essential (425), essential-possessive (281) and locative-essential (264).

Keywords: microhoronym, microhydronym, microoikonym, microoronym, microtoponym, motivation, proper name of a small geographical object, semantics, structure, word-formation.